

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 14. veebruar 2017
(OR. en)

6128/1/17
REV 1

JAI 102
COPEN 37
GENVAL 10
EUROJUST 22
ENFOPOL 59
ENFOCUSTOM 31

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	11501/16
Teema:	Ühiste uurimisrühmade praktiline juhend

Delegatsioonidele edastatakse lisas ühiste uurimisrühmade praktiline juhend ühiste uurimisrühmade võrgustiku sekretariaadi esitatud kujul. Juhendi töötas välja ühiste uurimisrühmade võrgustik koostöös Eurojusti, Europol ja OLAFiga. Sellega parendatakse saadud praktiliste kogemuste valguses eelmist ühiste uurimisrühmade juhendit ja sellesse lisatakse ajakohastatud ühiste uurimisrühmade näidiskokkulepe¹.

¹ ELT C 18, 19.1.2017, lk 1-9.

ÜHISED UURIMISRÜHMAD

Praktiline juhend

Sisukord

1. Eesmärk	4
2. Ühise uurimisrühma mõiste ja õigusraamistik	4
2.1. Definiitsioon	4
2.2. Õigusraamistik.....	5
3. Ühise uurimisrühma loomine.....	6
3.1. Millise juhtumi puhul ühine uurimisrühm luua?.....	6
3.1.1. Sobivad juhtumid.....	6
3.1.2. Praktilised kaalutlused.....	7
3.2. Ühise uurimisrühma kokkulepe	8
3.3 Rühma ülesehitus	8
3.3.1 Rühma koosseis.....	8
3.3.2 Rühmas osalejad	9
3.4. Eurojusti teavitamine ühiste uurimisrühmade loomisest.....	9
4. Ühise uurimisrühma tegevus.....	9
4.1. Õigusraamistik.....	9
4.2. Operatiivtegevuste planeerimine ja koordineerimine	10
5. Ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamine ja selle hindamine	11
LISAD	12
I lisa - Korduma kippuvad küsimused	12
1. Millised on peamised praktilised sammud ühise uurimisrühma loomiseks?.....	12
2. Kas ühiste uurimisrühmade juhtumite lahendamiseks on vaja rohkem aega ja ressursse kui teiste piiriüleste juhtumite puhul?	12
3. Kas ühised uurimisrühmad on asjakohased kiireloomuliste juhtumite puhul?	13
4. Kas ühisel uurimisrühmal on „juhtriik“?	13
5. Kas Eurojusti või Europoli osalemine ühises uurimisrühmas on kohustuslik? Millised on nõuded ELi rahastuse saamiseks? Kas teised organid võivad samuti osaleda?	14
6. Kas ühise uurimisrühma moodustamiseks peaks kõigis asjaomastes riikides siseriiklik uurimine juba käima?.....	14
7. Kas iga kokkuleppe osaline peaks nimetama ühise uurimisrühma juhi?	15
8. Kas ühe riigi jaoks saab nimetada ka mitu ühise uurimisrühma juhti?.....	15
9. Kas ühise uurimisrühma tegevuses võivad osaleda ka isikud, kes ei tööta õiguskaitse- ja õigusasutustes?.	16
10. Kuidas toimub ühises uurimisrühmas teabe ja tõendite vahetamine? Kuidas see vahetus kajastub siseriiklikes menetlustes?.....	16
11. Kuidas vahetatakse enne ühise uurimisrühma loomist kogutud teavet ja tõendeid?	17
12. Millistel tingimustel on ühise uurimisrühma kogutud tõendid lubatavad riiklikus kohtus?	17
13. Kuidas täpsustada ühise uurimisrühma partnerite siseriiklikest õigusaktidest tulenevat avalikustamise nõuet?.....	18
14. Kuidas jagatakse vastastikuse õigusabi kaudu saadud tõendeid ühise uurimisrühma sees?	18
15. Kas ühise uurimisrühma kasutamine välistab muu politsei- ja õiguskooostöövahendid?	19

II lisa - ELi ametite/organite toetus ühistele uurimisrühmadele.....	20
1. Eurojust.....	20
1.1 Ülesanded ja volitused.....	20
1.2 Eurojusti liikmesriigi liikmete osalemine ühises uurimisrühmas	21
1.3 Eurojusti toetus ühistele uurimisrühmadele	21
2. Europol	22
2.1. Europoli ülesanded ja struktuur	22
2.2. Õiguslik alus - Europoli osalemine ühistes uurimisrühmades	23
2.3. Europoli tegevustoetus ühistele uurimisrühmadele	23
3. OLAF	24
3.1. Ülesanded ja volitused.....	24
3.2. OLAFi ühistes uurimisrühmades osalemise õiguslik alus	25
3.3. OLAFi toetus ühistele uurimisrühmadele	26
III lisa - Ühise uurimisrühma näidiskokkulepe.....	28
IV lisa - Operatiivtegevuse planeerimise ja koordineerimise kontrollnimekiri.....	38
1. Üldised küsimused.....	38
2. Konkreetsete kuritegudega seotud küsimused	39

1. Eesmärk

Praktilise juhendi eesmärk on pakkuda õigustöötajatele teavet, juhiseid ja nõu ühiste uurimisrühmade (JITs) moodustamise kohta. Juhendi koostas ühiste uurimisrühmade võrgustik koostöös Eurojusti, Europoli ja OLAFiga ning sellega parendatakse saadud praktiliste kogemuste valguses eelmist *ühiste uurimisrühmade juhendit*.

Ühiste uurimisrühmade võrgustik

ELi ühiste uurimisrühmade riiklike ekspertide võrgustik loodi 2005. aastal, et edendada õigustöötajate seas ühiste uurimisrühmade kasutamist. Iga liikmesriik on nimetanud ühe või mitu riiklikku eksperti, kes esindavad ühises uurimisrühmas nii õigusasutuste (kohtunikud, prokurörid, justiitsministeeriumid) kui ka õiguskaitseasutuste (politseiametnikud, siseministeeriumid) mõõdet. Riiklikul tasandil tegutsevad eksperdid kontaktpunktina, mille poole saavad ühist uurimisrühma luua soovivad õigustöötajad nõu saamiseks pöörduda. Ühiste uurimisrühmade võrgustiku liikmetena on neil kogemusi seoses ühiste uurimisrühmade toimimisega oma liikmesriigis ja neil on juurdepääs teistes liikmesriikides loodud ühiste uurimisrühmade praktiliste küsimustega seotud teabele. Alates 2011. aastast Eurojusti raames tegutsev sekretariaat edendab, toetab ja ergutab ühiste uurimisrühmade võrgustiku tegevust.

Kui te soovite oma riigi ühise uurimisrühma riikliku eksperdiga ühendust võtta, kasutakse selleks olemasolevaid siseriiklikke kanaleid (sisevõrgud jne). Kui te ei leia vajalikku teavet, kirjutage aadressile jitsnetworksecretariat@eurojust.europa.eu.

2. Ühise uurimisrühma mõiste ja õigusraamistik

2.1. Definitsioon

Ühine uurimisrühm on rahvusvahelise koostöö vahend, mille aluseks on kokkulepe kahe või enama riigi pädeva asutuse vahel - nii õigusasutuste (kohtunikud, prokurörid, uurimist teostavad kohtunikud jne) kui ka õiguskaitseasutuste vahel -, mis moodustatakse piiratud ajaks ja konkreetsel eesmärgil, et viia läbi kriminaaluurimist ühes või mitmes sellega seotud riigis.

Võrreldes traditsiooniliste politsei- ja õiguskooostöövormidega on ühistel uurimisrühmadel järgmine lisaväärtus:

- ühised uurimisrühmad võimaldavad koguda ja vahetada teavet ja tõendeid otse, ilma et oleks vaja kasutada traditsioonilisi vastastikuse õigusabi kanaleid. Teavet ja tõendeid, mida kogutakse kooskõlas selle riigi õigusaktidega, kus rühm tegutseb, võib jagada (üksnes) ühiste uurimisrühmade kokkuleppe alusel; ja
- rühma lähetatud liikmetel (ehk need, kes on pärit teisest riigist kui see, kus ühine uurimisrühm tegutseb) on õigus olla kohal ja osaleda - vastavalt riiklike õigusaktidega ette nähtud ja/või ühise uurimisrühma juhi täpsustatud piirides - uurimismenetlustes, mis toimuvad väljaspool nende päritoluriiki.

Neil põhjustel on ühine uurimisrühm väga tõhus koostöövahend, mis hõlbustab mitmes riigis paralleelselt läbiviidavate uurimiste ja süüdistuste esitamiste koordineerimist.

2.2. Õigusraamistik

Ühiste uurimisrühmade loomise ELi õigusraamistiku võib leida 2000. aasta ELi vastastikuse õigusabi konventsiooni¹ artiklist 13 ning 2002. aasta raamotsusest ühiste uurimisrühmade kohta². Praeguseks hetkeks on kõik liikmesriigid rakendanud kas ühe või mõlema õigusliku aluse.

Taotlust ühise uurimisrühma loomiseks ei saa esitada Euroopa uurimismääruse kaudu³.

Ühise uurimisrühma saab samuti luua teiste rahvusvaheliste õigusaktide alusel, eelkõige koos kolmandate riikide pädevate asutustega ja nende vahel. Ühise uurimisrühma loomise õiguslikuks aluseks on järgmised õigusaktid:

- kokkulepe Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel, mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise 29. mai 2000. aasta konventsiooni vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades ja selle 2001. aasta protokolliga teatavate sätete kohaldamist⁴;
- Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelise vastastikuse õigusabi osutamise lepingu artikkel 5⁵;
- Kagu-Euroopa politseikoostöö konventsiooni,⁶ mis on kohaldatav mitme liikmesriigi (Austria, Bulgaaria, Ungari, Rumeenia, Sloveenia) ja Balkani riikide (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, FYROM, Moldova, Montenegro, Serbia) vahel, artikkel 27;
- kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni teise lisaprotokolliga artikkel 20⁷;

---

¹ Konventsioon Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades, EÜT C 197, 12.7.2000, lk 1-23. Dokumendi leiab [siit](#).

² Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus ühiste uurimisrühmade kohta, EÜT L 162, 20.6.2002, lk 1-3. Dokumendi leiab [siit](#).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades, ELT L 130, 1.5.2014, lk 1-36. Dokumendi leiab [siit](#).

⁴ ELT L 26, 29.1.2004, lk 3-9.

⁵ EÜT L 181, 19.7.2003, lk 34-42.

⁶ Registreeritud ÜRO sekretariaadis: Albaania, 3. juuni 2009, nr 46240; vt <http://www.pccseesecretariat.si/>.

⁷ Euroopa lepingute seeria nr 182; see <http://www.conventions.coe.int/?lg=fr>.

- narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni artikkel 9⁸;
- rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (UNTOC) artikkel 19⁹;
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastase konventsiooni artikkel 49¹⁰;
- Osalevate riikide vahelised kahepoolsed lepingud.

Kõiki eespool nimetatud õigusakte ei kohaldata samade riikide vahel. Seega tuleks kolmandate riikidega sõlmitava ühise uurimisrühma kokkuleppe puhul viidata mitmele nimetatud õiguslikule alusele. Lisaks võib ühiste uurimisrühmadega seotud sätete sisu, mis võib õigusakti erineb, õigustada ühise uurimisrühma kokkuleppes erikorra kehtestamist, mis täiendab kohaldatavaid õigusakte.

Selleks et saada ülevaade konkreetsetest probleemidest, mis on seotud kolmandate riikidega osalemisega ühistes uurimisrühmades, ja nende võimalikest lahendustest, võib tutvuda ühiste uurimisrühmade ekspertide 10. iga-aastase kohtumise järeldustega.

3. Ühise uurimisrühma loomine

ELi õigustöötajad, kes soovivad ühise uurimisrühma luua, saavad vaevata ekspertide abi ja juhtnööre, võttes ühendust oma liikmesriikides ametisse nimetatud ühiste uurimisrühmade riiklike ekspertidega. Nad võivad samuti taotleda toetust Eurojustilt ja/või Europolilt, et hinnata juhtumi sobivust ning et määrata kindlaks õiguslikud/praktilised sammud, mis on vajalikud ühise uurimisrühma loomiseks¹¹.

3.1. Millise juhtumi puhul ühine uurimisrühm luua?

3.1.1. Sobivad juhtumid

ELi õigusaktides on kirjeldatud kaks konkreetset olukorda, mille puhul võib luua ühise uurimisrühma:

- **Juhtumid, mille puhul on vajalik piiriülene uurimine:** ühise uurimisrühma võib luua, kui „liikmesriigis toimuval kuritegudega seotud eeluurimisel on vaja teha keerukaid ja raskeid uurimistoiminguid, mis on seotud teiste liikmesriikidega“.
- Seotud uurimised, mis nõuavad koordineerimist: ühise uurimisrühma võib luua, „kui mitmes liikmesriigis toimub eeluurimine seoses kuritegudega, mille asjaolud eeldavad kooskõlastatud ja ühist tegevust asjaomastes liikmesriikides“.

Sarnaseid sätteid võib leida mitmes teises eespool nimetatud õigusaktis (Kagu-Euroopa politseikoostöö konventsioon, Euroopa Nõukogu protokoll).

⁸ ÜRO lepingud, 1582. kd, lk 95; vt <http://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/conventions.html>.

⁹ ÜRO lepingud, 2225. kd, lk 209; vt <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/index.html>.

¹⁰ ÜRO lepingud, 2349. kd, lk 41; vt <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/index.html#UNCACfulltext>.

¹¹ Eurojusti ja Europoli antava tegevustoetuse üksikasjadega saab tutvuda lisades.

3.1.2. Praktilised kaalutlused

Lisaks õiguslikele nõuetele tuleb ühise uurimisrühma loomise vajaduse hindamisel võtta praktikas arvesse ka praktilisi kaalutlusi, milles mõned on loetletud allpool:

- uurimise all oleva kuritegeliku võrgustiku / tegevuse keerukus ja komplekssus;
- seotud riikides kasutatavate uurimismeetmete arv ja keerukus ning
- uurimise seotuse tase osalevate riikide vahel.

Valdava enamiku selliste juhtumite puhul, mille jaoks ühised uurimisrühmad luuakse, toimuvad asjaomastes riikides paralleelsed uurimised. Kuid on võimalik, et ühise uurimisrühma loomise kaalumise ajal ei ole kõigis riikides veel uurimist alustatud (vaid ainult ühes või mitmes neist). Sageli on sellises olukorras esimene samm siseriikliku uurimise algatamine teistes asjaomastes riikides.

Kui uurimine juba käib, siis võib rolli mängida *siseriikliku uurimise vastav etapp*: eelkõige võivad riigi ametiasutused olla rohkem huvitatud ühise uurimisrühma töös osalemisest, kui nende uurimine on alles suhteliselt algjärgus ning kui teistes riikides toimuv uurimine on sama kaugel.

Kui juhtumi puhul ilmnevad seosed rohkem kui kahe riigi vahel, siis võetakse arvesse ka nende *vastavat seotuse taset*: mõnikord lepatakse kokku, et esialgu ei moodustata ühist uurimisrühma kõigi asjaomaste riikide vahel, vaid kõige seotumate vahel, ning teistega tehakse koostööd vastastikuse õigusabi lepingu kaudu.

Juhul, kui üks või mitu riiki soovib ühise uurimisrühmaga ühineda hilisemas etapis, on alati võimalik algset kokkulepet muuta.

Seda silmas pidades soovitatakse nende riikide õiguskaitse- ja õigusasutustel, kes kaaluvad ühise uurimisrühma loomist, kokku saada, et arutada seda *nii vara kui võimalik*, enne kui esitatakse ametlik ettepanek ja sõlmitakse kokkulepe.

Eurojust ja Europol võivad siin mängida tähtsat rolli, võimaldades operatiiv- või koordineerimiskoosolekute ajal riiklikel ametiasutustel:

- saada juhtumist terviklikum rahvusvaheline ülevaade,
- arutada paralleelsete uurimiste algatamise asjakohasust ja viise, pidades silmas ühise uurimisrühma loomist ja
- täpsustada siseriiklikke nõudeid ühise uurimisrühma loomise ametliku taotluse esitamiseks (mis on mõnes riigis eeldus selle loomiseks)¹².

---

¹² Vt 2000. aasta ELi vastastikuse õigusabi konventsiooni artikli 13 lõiget 2. Praktikas on ametliku taotluse esitamist nõutud väga harva. Täpse teabe siseriiklike rakendusaktide, samuti kõnealuse küsimuse kohta leiab ühiste uurimisrühmade piiratud juurdepääsuga veebikeskkonnast, mis on ühiste uurimisrühmade võrgustiku sekretariaadi hallatav veebiplatvorm, millele ELi õigus- ja õiguskaitseasutused võivad saada juurdepääsuõigused. Juurdepääsuõiguse taotlemiseks saatke meil aadressile jitsnetworksecretariat@eurojust.europa.eu.

3.2. Ühise uurimisrühma kokkulepe

Ühise uurimisrühma loomise hõlbustamiseks on koostatud näidiskokkulepe¹³. Selle dokumendi saab alla laadida Eurojusti ja Europoli veebisaitidelt kõigis ametlikes keeltes ning selle vorming on muudetav.

Ühise uurimisrühma näidiskokkulepe on üldine *mittesiduv põhi*, mida õigustöötajad saavad kohandada vastavalt konkreetsele juhtumile. Seega sõnastatakse mõnikord standardsätted ümber, et kajastada siseriiklike õigusaktide nõudeid või sihtotstarbelisi kokkuleppeid. Näidiskokkuleppes on esitatud ka nimekiri, milles on kirjas enamik punkte, mida tuleb käsitleda, et ühine uurimisrühm saaks tegutseda turvalisel viisil.

Praktikas kasutatakse ELi näidist suurema osa ELi liikmesriikide vahel loodavate ühiste uurimisrühmade puhul. Lisaks on see näidis osutunud piisavalt paindlikuks, et olla läbirääkimiste alus kolmandate riikidega, kohandades seda vastavalt erinevatele õiguslikele alustele. Mõned liikmesriigid on koostanud ka kahepoolsete kokkulepete näidised, millest võib kasu olla seoses nimetatud kontekstis tekkivate probleemide ennetamisel ning mis aitavad kiirendada arutelu ühise uurimisrühma kokkuleppe sisu üle.

Kui on saavutatud põhimõtteline üksmeel ühine uurimisrühm luua, võib Eurojust pakkuda abi ühise uurimisrühma kokkuleppe koostamisel ning läbirääkimisel (osalevate liikmesriikide liikmete kaudu) selliste sätete üle, millega näidiskokkulepet täiendatakse või muudetakse. Parim tava selle puhul oleks täita näidiskokkulepe ühises töökeeles ning tõlkida see osalevate liikmesriikide ametlikesse keeltesse üksnes siis, kui partnerid on dokumendi sisus kokku leppinud.

Ühise uurimisrühma tegutsemise jooksul võib algset kokkulepet muuta osaliste vastastikusel kokkuleppel, kui peaks tekkima vajadus selle sisu muuta (nt muutused uuritavates kuritegudes, uue osapoole osalemine, rühma koosseis, eesmärk või kestuse pikendamine).

3.3. Rühma ülesehitus

3.3.1 Rühma koosseis

Iga ühise uurimisrühma kokkuleppe osaline nimetab rühma järgmised isikud:

- Ühise uurimisrühma juht/juhid, kes vastutavad eelkõige ühise uurimisrühma tegevuse järelevalve eest, kui rühm tegutseb asjaomase riigi territooriumil. Siseriiklikes õigusaktides on tavaliselt täpsustatud, milline ametiasutus on pädev ühist uurimisrühma looma (vajaduse korral pärast loa saamise menetlust) ja milline ametiasutus on pädev ühist uurimisrühma juhtima¹⁴.
- Ühise uurimisrühma liikmed - nendeks on enamjaolt õiguskaitseasutused, kes teostavad uurimistoiminguid/operatiivtegevust. Kui nimetatud liikmed viibivad väljaspool oma päritoluriiki ja osalevad seal uurimistegevuses, on nende staatuseks „ühise uurimisrühma lähetatud liige“.

Ühise uurimisrühma saab moodustada vähemalt kahe riigi pädeva asutuse vahel. Tegelikuses ei ole harv juhul, et ühised uurimisrühmad luuakse suurema arvu partnerite vahel, mis võib õigustada teabe ja tõendite vahetamist hõlbustavaid eritingimusi.

¹³ Nõukogu resolutsioon ühise uurimisrühma loomise näidiskokkuleppe kohta, ELT C 18, 19.1.2017, lk 1-9.

¹⁴ Täpsema teabe siseriiklike õigusaktide kohta selle punkti osas leiab *ühiste uurimisrühmade piiratud juurdepääsuga veebikeskkonnast*.

3.3.2 Rühmas osalejad

Lisaks kokkuleppe osalistele on kohaldatavates õigusaktides tavaliselt sätestatud „(teiste) organite ametisikute“ valikuline osalemine; nendeks võivad olla ELi organid, Eurojusti liikmesriigi liikmed kooskõlas Eurojusti otsuse artikliga 9f, Europoli töötajad kooskõlas Europoli otsuse artikliga 6 ja OLAFi töötajad.

Üksikasjad Eurojusti, Europoli ja OLAFi osalemise kohta esitatakse tavaliselt kokkuleppe vastavas lisas, mille näidise leiab ühise uurimisrühma näidiskokkuleppes.

3.4. Eurojusti teavitamine ühiste uurimisrühmade loomisest

Kooskõlas Eurojusti otsuse¹⁵ artikli 13 lõikega 5, isegi siis, kui Eurojust ei ole osalejate staatusega seotud, peab osaleva liikmesriigi/liikmesriikide pädev asutus teavitama Eurojusti liikmesriigi liiget/liikmeid ühise uurimisrühma moodustamisest.

4. Ühise uurimisrühma tegevus

4.1. Õigusraamistik

Kohaldatavates õigusaktides sisalduvad seoses ühise uurimisrühma tegevusega järgmised põhimõtted:

- ühise uurimisrühma tegevus toimub kooskõlas selle riigi õigusnormidega, kus rühm tegutseb (tegevuskohaks olev riik), ja selle riigi poolt nimetatud rühma juhi järelevalve all;
- lähetatud liikmetel on õigus uurimise juures viibida, välja arvatud siis, kui tegevuskohaks oleva riigi ühise uurimisrühma juht otsustab konkreetsetele põhjustele tuginedes teisiti;
- ühise uurimisrühma juht võib tegevuskohaks oleva riigi ning neid lähetanud riigi nõusolekul anda lähetatud liikmetele ülesande teostada uurimistoiminguid;
- lähetatud liikmetel on õigus jagada rühmaga teavet, mis pärineb neid lähetanud riigist. Kui selleks peaks tekkima vajadus, võivad nad taotleda nimetatud riigi pädevalt asutuselt uurimise läbiviimist vastavalt tingimustele, mis on nende siseriiklike õigusaktidega nähtud ette riigisisese juhtumi puhuks.

---

¹⁵ Nõukogu otsus 2002/187/JSK Eurojusti kohta, mida on muudetud nõukogu otsusega 2009/426/JSK.

Ühises uurimisrühmas vahetud teabe (mida ei ole võimalik hankida mõnel muul teel) kasutamist piiratakse erikohustuse reeglga: sellist teavet võib põhimõtteliselt kasutada (üksnes) sellel eesmärgil, mille saavutamiseks rühm loodi. Kuid rühm võib nõustuda teabe laiaulatuslikuma kasutamisega, leppides selle näiteks kokku ühise uurimisrühma kokkuleppes¹⁶.

Lähetatud liikmeid käsitatakse ametiülesannete täitmisel seoses nende vastu või nende poolt toimepandud kuritegudega selle riigi ametnikena, kus nad tegutsevad¹⁷.

Eespool nimetatuga seoses leiab praktikas ühiste uurimisrühmade kasutamisel palju erinevusi, mis näitab nimetatud vahendi paindlikkust ja selle võimet kohaneda juhtumi konkreetsete vajadustega. Suure hulga juhtumite puhul alustatakse alguses uurimist osalevates riikides paralleelselt ning omavahel vahetatakse regulaarselt kogutud tõendeid. Teises etapis lähetab iga riik koordineeritud tegevusfaasi toetuseks ühisesse uurimisrühma oma liikmed.

4.2. Operatiivtegevuste planeerimine ja koordineerimine

Selleks et ühised uurimisrühmad saavutaksid oma eesmärgi, tuleb tõhusalt koordineerida siseriiklikke menetlusi ja uurimis- / süüdistuse esitamise etappide planeerimist. Koordineerimine ja planeerimine lihtsustab ka finantstoetuse taotluste esitamist, sest toetus tugineb planeeritud operatiivtegevuste hinnangulistele kuludele.

Õigustöötajad on seetõttu aru saanud vajadusest tegeleda nimetatud asjaoludega rühma siseselt ning leppida kokku konkreetsetes tingimuses. Selleks et tingimused saaks vajaduse korral lisada asjakohasesse dokumenti (nn tegevuskava), on koostatud kontrollnimekiri.

Kuid praktikas on selgelt eelistatud mitteametlikumaid lahendusi. Planeerimiseks kasutatakse korrapäraseid kohtumisi, eelkõige neid, mida toetavad Eurojust ja Europol. Kokkulepitut kajastatakse kohtumiste järeldustes.

Hoolimata sellest, millist formaati eelistatakse, oleks soovitatav, et arutataks ja võimaluse korral pandaks kirja praktilised korraldused seoses selliste ühiste uurimisrühmade operatiivtegevustega, mida ei ole sätestatud juba ühiste uurimisrühmade kokkuleppes. Sel eesmärgil kutsutakse õigustöötajaid konsulteerima käesoleva praktilise juhendi IV lisaga, milles on loetletud nimetatud teemaga seotud olulised küsimused.

Rohkem teavet seoses tegevusfaasis pakutava Eurojusti, Europoli ja OLAFi toetusega leiab praktilise juhendi vastavatest lisadest.

---

¹⁶ ELi vastastikuse õigusabi konventsiooni artikli 13 lõikes 10 antakse ka õigus kasutada ühises uurimisrühmas vahetatud teavet erakorraliselt (ilma selle riigi eelneva nõusolekuta, kus see teave avaldati) avalikku julgeolekut ähvardava ohu vältimiseks, kui hiljem algatatakse eeluurimine.

¹⁷ Vt ELi vastastikuse õigusabi konventsiooni artiklit 15. Üksikasjalikud eeskirjad tsiviilvastutuse kohta leiab sama õigusakti artiklist 16.

5. Ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamine ja selle hindamine

Ühine uurimisrühm luuakse piiratud ajaks, mida võib vajaduse korral pikendada, vastavalt partnerite kokkuleppele. Partneritel soovitatakse võimaliku pikendamise suhtes varakult konsulteerima ja koordineerima hakata, et ennetada katkestusi koostööraamistiku töös. Kui võimalik, tuleks vältida ühepoolseid otsuseid lahkuda tegutsevast ühisest uurimisrühmast.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata olukordadele, kus erinevate ajaraamade tõttu peavad ühe riigi pädevad asutused oma uurimise lõpetama ning lõpetama ka oma osalemise ühisest uurimisrühmas, kuid teiste partnerite jaoks on koostöö endiselt vajalik. Vastavalt saadud tagasisidele tuleks seda olukorda piisaval määral ennetada ning võimalik, et on vaja leida mõni ajutine lahendus.

Kõige hiljemalt enne ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamist¹⁸ peaksid ühise uurimisrühma osapooled arutama kokkulepet jurisdiktsiooni ja sellega seotud praktiliste küsimuste üle (nt vastavate menetluste kohaldamisala, jurisdiktsiooni jagamine ja/või võimalik üleviimine jne), kuigi neid kokkuleppeid saab rakendada ka pärast ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamist.

Ühise uurimisrühma tööle hinnangu andmine osaliste poolt on äärmiselt tähtis, et parandada teadmisi ja selle vahendi toimimist. Selleks puhuks on õigustöötajate abistamiseks koostatud ühise uurimisrühma hindamisvorm. Kui ühise uurimisrühma tegevusaeg hakkab lõppema, innustatakse õigustöötajaid sellele ühiselt hinnangut andma, ideaaljuhul sellele pühendatud koosolekul. Hindamine on nõutav nende ühiste uurimisrühmade puhul, kes on saanud Eurojustilt rahalist toetust. Üksikasjaliku teabe ja juhised ühiste uurimisrühmade hindamise ja õigustöötajatele pakutava toetuse kohta leiab siit.

---

¹⁸ Seda teemat peaks võib-olla käsitlema varasemas etapis, sest see võib mõjutada uurimise läbiviimist ja tegevusfaasi (nt Euroopa vahistamismääruste täitmist).

LISAD

I lisa - Korduma kippuvad küsimused

1. Millised on peamised praktilised sammud ühise uurimisrühma loomiseks?

Ühise uurimisrühma jaoks on eelkõige vaja, et asjaomaste riikide pädevad asutused määratleksid *ühise eesmärgi ja huvi* sellise koostööraamistiku loomiseks, mis eeldab seda, et seosed eri riikides toimuvate uurimiste vahel on kindlaks tehtud ja tõendatud. Enamasti tehakse seda riigi õiguskaitseasutuste vahelise teabe vahetamise ja analüüsimise teel, mida vajaduse korral toetab Europol.

Teise sammuna peaksid selle otsuse tegemiseks asjaomaste riikide pädevad asutused jõudma kokkuleppele ühise uurimisrühma moodustamise suhtes. Õigustöötajad leiavad sellega seotud siseriiklike õigusnormide ülevaate *ühiste uurimisrühmade piiratud juurdepääsuga veebikeskkonnast*. Suuremas osas liikmesriikidest on sellise otsuse tegemiseks vaja süüdistuse ettevalmistamise eest vastutava asutuse või õigusasutuse osalust (mõnikord on vaja ka keskasutuse eelnevat luba). Otsuse jaoks võib olla eelnevalt vaja (kuid tegelikkuses juhtub seda harva) esitada ametlik taotlus ühise uurimisrühma loomiseks.

Kui leitakse, et ühine uurimisrühm on asjakohane koostöövorm, võib alustada kokkuleppe koostamist, mida sageli tehakse Eurojusti toetusel. Selleks et uurimine ei jääks venima ega kaotaks hoogu, tuleks teha jõupingutusi, et see protsess kiirelt lõpule viia. Eelkõige peaks läbirääkimiste lihtsustamise nimel jääma kokkuleppe sisu kokkuvõtlikuks ja võimaluse korral tuleks kõik ebavajalikud detailid välja jätta (nt tuleks *eesmärkide* jaos hoiduda juhtumite üksikasjalikest ülevaadetest).

Vt samuti praktilise juhendi jagusid 3.1 ja 3.2

2. Kas ühiste uurimisrühmade juhtumite lahendamiseks on vaja rohkem aega ja ressursse kui teiste piiriüleste juhtumite puhul?

Ühiseid uurimisrühmi kasutatakse keerukate piiriüleste uurimiste puhul, mis vajavad riiklikul tasandil igal juhul piisavalt aega ja ressursse. Nagu juba enne mainitud (vt eespool küsimust nr 1), tuleks kokkuleppe viivituste vältimiseks koostada võimalikult kiiresti.

Selle kohta, et ühiste uurimisrühmade toetatud uurimiste ajaraamistik oleks ületanud teiste piiriüleste juhtumite oma, andmeid ei ole, ning üldiselt arvatakse, et ühiste uurimisrühmade paindlikkus aitab uurimist kiirendada. Lisaks ei ole ka andmeid selle kohta, et ühised uurimisrühmad oleksid vajanud teistest piiriülestest juhtumitest rohkem rahalisi või inimressursse.

Operatiivkoosolekud ja ühiste uurimisrühmade lähetatud liikmete osalemine võib põhjustada lisakulusid (reisimine ja majutus), mille jaoks võib küsida toetust Eurojustilt ja Europolilt (vt allpool II lisa).

Vt samuti praktilise juhendi jagu 4.1

3. Kas ühised uurimisrühmad on asjakohased kiireloomuliste juhtumite puhul?

Ühine uurimisrühm, kui see on juba loodud, on paindlik raamistik, mis võimaldab teha reaalses koostööd pädevate asutuste vahel ning hõlbustab kiireloomuliste operatsioonide läbiviimist, milleks võivad olla kontrollialused saadetised, samaaegsed ja koordineeritud operatsioonid, ning suuremate rahvusvaheliste vahejuhtumite uurimist.

Kui on vaja kiirelt tegutseda enne ühise uurimisrühma moodustamist (nt vahistamised või kontrollialused saadetised, mida ei saa edasi lükata), on alati võimalik algatada koostööd muude kanalite kaudu (politsei teabevahetus ja/või vastastikune õigusabi) ning kaaluda ühise uurimisrühma loomist hilisemas etapis.

Vt samuti praktilise juhendi jagusid 3.1, 3.2 ja 4.2

4. Kas ühisel uurimisrühmal on „juhtriik“?

Ühise uurimisrühma loomise ja tegevuse aluseks on vastastikune kokkuleppe riikide ametiasutuste vahel. Koostöö toimub võrdsetel alustel, mis tähendab seda, et ühiste uurimisrühmade koostöö ei mõjuta õiguskaitse- ja õigusasutuste volituste kasutamist vastavalt siseriiklikele õigusaktidele.

Praktikas võivad osapooled kokku leppida, et üks neist, ehk siis üks riik, mis on kõige rohkem mõjutatud või millel on kõige parem ülevaade organiseeritud kuritegeliku rühmituse tegevusest, haarab rohkem initsiatiivi ja/või organiseerib tegelikku koostööd riikide ametiasutuste vahel. Sellisest korraldusest võib kasu olla, et tagada asjakohane koordineeritus ühise uurimisrühma sees, järgides selle puhul täielikult riigi ametiasutuse õigusi.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 3.3

5. Kas Eurojusti või Europoli osalemine ühises uurimisrühmas on kohustuslik? Millised on nõuded ELi rahastuse saamiseks? Kas teised organid võivad samuti osaleda?

Eurojusti ja/või Europoli osalemine ühises uurimisrühmas ei ole kohustuslik. Riigi ametiasutused otsustavad, kas nad soovivad nimetatud asutuste pakutavat tuge (pakutava toetuse ülevaate leiab II lisast) kasutada.

Selleks et ühine uurimisrühm saaks Eurojusti rahalist toetust, tuleb rühma tegevusse osalema kutsuda Eurojusti asjaomase liikmeriigi liikmed. Selle nõude täitmist tõendatakse taotlusvormis vastava lahtri märgistamisega. Ideaalis peaks nimetatud kutse sisaldama ka konkreetset dokumendis (nt ühiste uurimisrühmade kokkuleppe lisas, mis käsitleb osalejate rolli, kokkuleppe enda sättes või seda mainitakse teabes, mis edastatakse Eurojustile kooskõlas Eurojusti otsuse artikli 13 lõikega 5 jne).

Kohaldatavates ELi ja rahvusvahelistes õigusaktides viidatakse samuti üldsõnaliselt „teiste organite“ osalemisele ühistes uurimisrühmades. Lisaks Eurojustile ja Europolile on ühistes uurimisrühmades seni osalenud veel üksnes OLAF.

Vt samuti praktilise juhendi alajagu 3.3.2 ja jagu 3.4

6. Kas ühise uurimisrühma moodustamiseks peaks kõigis asjaomastes riikides siseriiklik uurimine juba käima?

ELi õigusaktides ei nõuta selgesõnaliselt, et ühise uurimisrühma loomise ajaks peaks kõigis asjaomastes riikides siseriiklik uurimine juba käima.

Kahe olukorra puhul, millele alajaos 3.1.1 viidatakse, nimetatakse ainult ühe puhul (*seotud uurimised, mis nõuavad koordineerimist*) selgelt paralleelse menetluse olemasolu, samas teise puhul (*juhtumid, mille puhul on vajalik piiriülene uurimine*) paistab piisavat uurimisest ühes asjaomases riigis. Lisaks näitab rakendusaktide analüüs, et mõnes liikmesriigis ei ole siseriikliku uurimise algatamine ühise uurimisrühma loomise eelduseks¹⁹.

Kuid suurema osa juhtumite puhul on ühiste uurimisrühmade loomise ajaks paralleelsed uurimised juba käimas.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 3.3

---

¹⁹ Täpsema teabe siseriiklike rakendusaktide kohta, ka käesoleva teema osas, leiab *ühiste uurimisrühmade piiratud juurdepääsuga veebikeskkonnast*.

7. Kas iga kokkuleppe osaline peaks nimetama ühise uurimisrühma juhi?

Ühiseid uurimisrühmi käsitlevates kehtivates õigusaktides ei täpsustata, kas iga kokkuleppe osaline peab nimetama ühe juhi. Küll on nendes nimetatud, et „*rühma juhiks on eeluurimises osaleva pädeva asutuse esindaja sellest liikmesriigist, kus rühm tegutseb*“, mis võib viidata sellele, et iga riik, kus rühm tegutseb, peaks nimetama vähemalt ühe ühise uurimisrühma juhi. Enamasti see praktikas nii ongi.

Vt samuti praktilise juhendi alajagu 3.3.1

8. Kas ühe riigi jaoks saab nimetada ka mitu ühise uurimisrühma juhti?

Ühiseid uurimisrühmi käsitlevates kehtivates õigusaktides ei täpsustata, kas iga osaline peab nimetama ainult ühe juhi.

Praktikas on liikmesriikides, kus sama juhtumiga tegelevad uurimist teostav kohtunik ja prokurör, võimalik nimetada kaks ühise uurimisrühma juhti.

Probleem võib tekkida siis, kui õiguserikkumine, mida ühine uurimisrühm uurib, on seotud mitme omavahel ühendatud uurimisega, mida teostavad sama riigi erinevad ametiasutused. Kui vastutavatel ametiasutustel peaks juhtumist olema erinev nägemus, võib see olukord võib mõjutada rühma töö tõhusust. Kui see on vähegi võimalik, tuleks tagada (seotud) uurimiste koordineerimine siseriiklikul tasandil enne ühise uurimisrühma loomist, nii et igale osalevale riigile nimetatakse ainult üks juht.

Vt samuti praktilise juhendi alajagu 3.3.1

9. Kas ühise uurimisrühma tegevuses võivad osaleda ka isikud, kes ei tööta õiguskaitse- ja õigusasutustes?

Nagu ka muude uurimiste puhul, võib juhtumi lahendamisel abi olla selliste inimeste panusest, kes ei tööta ei õiguskaitse- ega õigusasutustes (nt kohtumediitsiinieksperdid või valitsusvälised organisatsioonid, eelkõige seoses ohvrite abistamisega). Kui nende osalemine soovitakse ette näha, siis võiks seda teemat partneritega arutada ühise uurimisrühma loomise ajal.

Ühise uurimisrühma tegevuskohaks oleva riigi rühma juht võib anda lähetatud liikmetele ülesandeks teostada uurimistoiminguid. Seetõttu on ühise uurimisrühma liikmed tavaliselt ametiisikud, kellel on volitused selliseid toiminguid läbi viia riigis, mis on neid lähetanud.

Vt samuti praktilise juhendi alajagu 3.3.1

10. Kuidas toimub ühises uurimisrühmas teabe ja tõendite vahetamine? Kuidas see vahetus kajastub siseriiklikes menetlustes?

ELi ja rahvusvahelised õigusaktid reguleerivad peamiselt ühise uurimisrühma liikmete *juurdepääsu* rühma kogutud teabele ja tõenditele ning selle *kasutamist*, mitte teabe/tõendite *vahetamisele* kohaldatavaid tingimusi. Seetõttu peavad ühise uurimisrühma juhid ja liikmed järgima siseriiklikke õigusakte ning tavapraktikat.

Kogemus näitab, et õigustöötajate kindel eelistus on kasutada mitteametlikke suhtluskanaleid. Andmekaitse ja -turvalisuse osas oleks soovitatav kas SIENA²⁰ või Eurojusti vastavate seadmete ning ühiste uurimisrühmade rahastamisprogrammi raames kasutusele võetud turvalise e-posti kasutamine. Lisaks peaksid ühise uurimisrühma partnerid käsitlema ka isikuandmete kaitse küsimust, võttes arvesse kohaldatavat ELi raamistikku²¹.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 4

---

²⁰ Turvaline teabevahetusvõrk (SIENA) on Europoli loodud vahend, mis võimaldab kuritegudega seotud operatiiv- ja strateegilist teavet, samuti jälitusteavet, vahetada kiiresti, turvaliselt ja kasutajasõbralikult.

²¹ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK, ELT L 119, 4.5.2016, lk 89.

11. Kuidas vahetatakse enne ühise uurimisrühma loomist kogutud teavet ja tõendeid?

Seda küsimust on praktikas lahendatud mitmel viisil: taotlus vastastikuse õigusabi vahetamiseks, olemasolevate tõendite omaalgatuslik vahetus (2000. aasta ELi vastastikuse õigusabi konventsiooni artikkel 7) jne. Kuid enamikul juhtudest täpsustavad ühise uurimisrühma partnerid tõhususe nimel esialgu ühise uurimisrühma kokkuleppes, et nimetatud tõendeid vahetatakse ühise uurimisrühma kokkuleppe raamistikus.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 4

12. Millistel tingimustel on ühise uurimisrühma kogutud tõendid lubatavad riiklikus kohtus?

Kohaldatavate õigusaktidega nähakse ette, et rühm viib oma tegevust läbi kooskõlas selle riigi seadustega, kus ta parasjagu tegutseb. Kohaldatavates õigusaktides siiski ei täpsustata, et rühma poolt nimetatud tingimustel kogutavad tõendid on lubatavad asjaomaste riikide kohtutes.

Seda küsimust reguleerivad siseriiklikud õigusaktid, mille ülevaate leiavad õigustöötajad *ühiste uurimisrühmade piiratud juurdepääsuga veebikeskkonnast*. Kuid praktikas seatakse ühise uurimisrühma poolt kogutud tõendite lubatavus harva kahtluse alla: sageli võimaldab ühise uurimisrühma paindlikkus - juba tõendite kogumise ajal - ennetada võimalikke lubatavusega seotud küsimusi ja leida asjakohaseid lahendusi. Sellega seoses võib osutada kasulikuks anda ühise uurimisrühma juhile või liikmele vastutus lubatavuse küsimusega tegelemisel, nagu seda on soovitatud nädiskokkuleppes, samuti ühise uurimisrühma ekspertide ja/või Eurojusti abi.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 4

13. Kuidas täpsustada ühise uurimisrühma partnerite siseriiklikest õigusaktidest tulenevat avalikustamise nõuet?

Üks ühise uurimisrühma lisaväärtus võrreldes vastastikuse õigusabi vahetamise taotlustega on võimalus jagada teavet otse ühise uurimisrühma liikmete vahel.

Kuid siseriiklikud õigusaktid võivad erineda seoses:

- ulatusega, mil määral võib saadud teavet menetluses ja kohtus tõendusmaterjalina kasutada (või peab kasutama); ja
- ulatusega, mil määral võib seda teavet edastada (või peab edastama) huvitatud osapooltele ning millisel uurimise etapil võib edastamine toimuda.

Kui ühise uurimisrühma partnerid ei ole täielikult kursis teiste seotud riikide kohaldatava õiguskorraga, võib see uurimise ja/või süüdistuse esitamisele negatiivset mõju avaldada.

Ühise uurimisrühma tegevuse hõlbustamiseks oleks soovitatav täpsustada kohaldatavaid siseriiklikke õigusnorme juba rühma loomise faasis. Õigustöötajad võiksid uurida teavet selle valdkonna siseriiklike õigusaktide kohta *ühiste uurimisrühmade piiratud juurdepääsuga veebikeskkonnast*. Nagu seda tavaliselt ka tehakse, võib kokkuleppele lisada ka siseriiklike õigusaktide koopia või kokkuvõtte.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 4

14. Kuidas jagatakse vastastikuse õigusabi kaudu saadud tõendeid ühise uurimisrühma sees?

Kuna ühine uurimisrühm saab tegutseda üksnes selliste riikide territooriumil, mis on kokkuleppe osalised, tehakse koostööd teiste riikidega vastastikuse õigusabi kaudu (või alternatiivse lahendusena kasutatakse õigusakti, millega kehtestatakse vastastikuse tunnustamise põhimõte).

Kuna sageli on kogutud tõenditest huvitatud kõik osalised, siis tavaliselt ühise uurimisrühma osapooled koordineerivad üksteisega, hoolimata sellest, et taotlus esitati ametlikult ainult ühele neist.

Tagamaks, et kogutud tõendid on ühise uurimisrühma piires kättesaadavad, oleks soovitatav lisada kokkuleppesse sätte, milles täpsustatakse, et kui vastastikuse õigusabi taotlus saadetakse riiki, mis ei osale ühises uurimisrühmas, küsitakse taotluse saanud riigilt nõusolekut jagada taotluse tulemusel saadud tõendeid teiste ühise uurimisrühma liikmetega.

Vt samuti praktilise juhendi jagu 4

15. Kas ühise uurimisrühma kasutamine välistab muu politsei- ja õiguskoostöövahendid?

Ühised uurimisrühmad hõlbustavad teabe ja tõendite kogumist ja vahetamist, mis peaks põhimõtteliselt välistama osapoolte vahel selliste õiguskoostöö vahendite kasutamise, millel on sama eesmärk ja kohaldamisala (eelkõige vastastikune õigusabi).

Nagu juba eespool mainitud, kombineeritakse ühise uurimisrühma sisest koostööd vastastikuse õigusabi kasutamisega nende riikide puhul, kes ei osale ühises uurimisrühmas. Lisaks ei takista ühise uurimisrühma loomine selliste vahendite kasutamist, millel on erinev eesmärk või kohaldamisala (eelkõige isiku üleandmise puhul vastavalt *Euroopa vahistamismäärusele*).

Teiste koostöö- või vastastikuse tunnustamise vahendite puhul võivad paralleelsed menetlused tegelikkuses vähendada huvi nende kasutamise vastu, sest peaaegu kõiki asjaomaseid meetmeid saab iga osaline võtta ka siseriiklike menetluste raames (nt arestimisotsuse täitmine). Kuid selles valdkonnas ei järgita kindlat ja ühtset praktikat ning teatavates olukordades võib osutada kasulikuks kasutada teisi vahendeid, mille kohaldamine ei ole ühise uurimisrühma puhul selgelt välistatud.

Vt samuti praktilise juhendi alajaagu 3.1.2

II lisa - ELi ametite/organite toetus ühistele uurimisrühmadele

ELi ametite ja organite osalemine on täpselt sätestatud ühiseid uurimisrühmi käsitlevates ELi õigusaktides ning praktikas on see sätestatud ühise uurimisrühma kokkuleppe lisas.

Praktikas kasutab valdav osa ühistest uurimisrühmadest ELi ametite toetust. Lisaks ei ole allpool kirjeldatavad erinevad toetusvormid üksteist välistavad, vaid täiendavad: õigustöötajatelt saadud tagasiside näitab, et erinevate ametite koostöö, mille puhul ELi ametid/organid panustavad uurimisrühma töösse koordineeritud viisil, annab uurimisele lisaväärtust.

1. Eurojust

1.1 Ülesanded ja volitused

Ühistel uurimisrühmadel on vaja oma eesmärkide täitmiseks piisaval määral koordineerida uurimisi ja süüdistuste esitamist, mille toetamine on Eurojusti põhiülesanne.

Eurojust on Euroopa Liidu õigusosalase koostöö üksus. Selle pädevuse alla kuuluvad sarnaselt Europoli volitustele organiseeritud kuritegevuse peamised vormid, rasked kuriteod ja terrorism. Kui liikmesriik esitab taotluse, võib Eurojust abistada ka teist liiki kuritegude puhul nende uurimisel ja süüdistuse esitamisel.

Eurojust võib toetada menetlust, mida viivad läbi liikmesriigi pädevad asutused. Liikmesriigi taotlusel võib Eurojust abistada ka sellise uurimise teostamisel ja süüdistuse esitamisel, mis on seotud selle liikmesriigi ja mõne kolmanda riigiga, millega on sõlmitud koostööleping, või kui abistamisest ollakse eriliselt huvitatud.

Eurojusti konkreetne roll ühises uurimisrühmas on kajastatud selle õigusraamistikus:

- *Liikmesriikide esitatud teave loodud ühiste uurimisrühmade kohta (vt samuti praktilise juhendi jagu 3.4)*
- *Taotlus ühise uurimisrühma loomiseks:* Eurojust, tegutsedes liikmesriigi liikme kaudu või kolleegiumina, võib paluda liikmesriigi pädeval asutusel luua ühine uurimisrühm;
- *Osalemisõigus:* liikmesriigi liikmetel on õigus osaleda ühises uurimisrühmas, sealhulgas selle loomises, kui see on seotud nende oma liikmesriigiga;
- *Eurojusti osalemine ja ühiste uurimisrühmade rahastamine:* liikmesriikide liikmed või nende asetäitjad või assistendid kutsutakse osalema ükskõik millises nende liikmesriigiga seotud ühise uurimisrühma töös, mille jaoks on eraldatud ühenduse rahalisi vahendeid.

1.2 Eurojusti liikmesriigi liikmete osalemine ühises uurimisrühmas

Eurojust võib ühiseid uurimisrühmi toetada lähtuvalt oma üldistest ülesannetest ja eesmärkidest. Kuid kohaldatava raamistiku selguse nimel tuleks kooskõlas Eurojusti otsuse artikliga 9f liikme osalus enamikul juhtudel ametlikult vormistada.

Liikmesriikide liikmete osalemist ei reguleerita enamikul juhtudest mitte ühiste uurimisrühmade kokkuleppes endas, vaid vastavas lisas, milles täpsustatakse iga juhtumi puhul eraldi, kas nad osalevad Eurojusti nimel või riigi pädeva asutusena.

Kuigi artiklis 9f viidatakse üksnes liikmesriigi liikme osalemisele ELi liikmesriikide vahel moodustatud ühistes uurimisrühmades, ei takista see liikmesriigi liikmetel osalemast sellistes ühistes uurimisrühmades, millesse on haaratud ka kolmandad riigid, kui see lubatud vastavalt nende siseriiklikele õigusaktidele.

1.3 Eurojusti toetus ühistele uurimisrühmadele

- *Loomisfaas*

Alates esimesest kontaktist oma riigi ametiasutustega abistavad Eurojusti riiklikud bürood võimalikke ühise uurimisrühma osalisi analüüsimisel, kas vastav juhtum oleks sobiv ühise uurimisrühma loomiseks.

Sageli ilmneb vajadus ühise uurimisrühma loomiseks koordineerimiskoosoleku jooksul (st Eurojusti korraldatud ja rahastatud koosolekul asjaomaste riigi ametiasutuste vahel, mille eesmärk on ergutada vastastikuse koostöö ja/või uurimise ja süüdistuse esitamise koordineerimise kokkulepete sõlmimist ja neid sõlmida). Selline vajadus võib tekkida:

- kui tuvastatakse seosed juba toimuvate paralleelsete menetluste vahel või
- kui arutelude tulemusel alustatakse uurimist liikmesriigis/liikmesriikides, milles uurimine ei ole veel alanud (sellisel juhul võib Eurojust näiteks aidata kaasa tõendite edastamisele, võimaldades sellega vastuvõtval ametiasutusel menetlust alustada).

Kui on saavutatud põhimõtteline kokkulepe ühise uurimisrühma loomiseks, võib Eurojust pakkuda asjaomaste riiklike büroode kaudu abi ühise uurimisrühma kokkuleppe koostamisel ning läbirääkimistel selle peamiste sätete üle. Kui see ei tule arutlusele juba varasemas etapis, siis ühise uurimisrühma kokkuleppe allkirjastamine Eurojustis pakub võimaluse arutada ühise uurimisrühma koostöö esimesi konkreetseid samme.

- *Tegevusfaas*

Tegevusfaasi ajal võib Eurojust anda abi eelkõige igasuguste ühise uurimisrühma toimimist käsitlevate praktiliste ja õigusküsimuste puhul, näiteks tõendite avaldamine ja lubatavus, lähetatud liikmete osalemine, koordineerimine ühise uurimisrühma partnerite vahel jne.

Eurojust võib tegevusfaasi ajal võtta kasutusele oma koordineerimiskeskuse, mis aitab ühistegevuse ajal kaasa reaalses teavet vahetada ja lahendada kõiki sellega seotud õiguslike ja praktilisi probleeme.

Osana tegevusfaasis antavast toetusest rahastab Eurojust ka ühise uurimisrühma tegevust, hüvitades muu seas:

- transpordi- ja majutuskulud (operatiivkoosolekud, osalemine uurimismeetmetes väljaspool päritoluriiki);
- suulise ja kirjaliku tõlke kulud; ja
- tõendite ja/või konfiskeeritud esemete transpordikulud.

Eurojust annab ühistele uurimisrühmadele samuti kasutada turvalise ühendusega sülearvuteid, turvalisi mobiiltelefone (kattes sealhulgas kommunikatsioonikulud), teisaldatavaid skannereid ja printereid.

Rohkem teavet leiab Eurojusti veebisaidil avaldatud [ühiste uurimisrühmade rahastamise juhendist](#).

- *Ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamine ja järelmeetmed*

Kui seda ei ole ära otsustatud juba mõnes varasemas faasis, võib Eurojust pakkuda abi jurisdiktsiooni valimise ja sellega seotud meetmete puhul. Eurojust võib isegi aidata kaasa ühisele uurimisrühma töö hindamisele, pakkudes ruume ja abi hindamiskoosolekute jaoks või videokonverentsi võimalusi. Ühistele uurimisrühmadele antavat rahastust võib samuti kasutada seotud riikides toimuvate hindamiskoosolekute rahastamiseks.

2. Europol

2.1. Europoli ülesanded ja struktuur

Europoli pädevus hõlmab organiseeritud kuritegevust, terrorismi ja muid raskeid kuritegusid, ms mõjutavad kahte või enamat liikmesriiki nii, et kõnealuste kuritegude ulatuse, raskuse ja tagajärgede tõttu on vajalik liikmesriikide ühine lähenemisviis.

Europol toetab liikmesriikide õiguskaitseasutusi oma ainulaadse teabe- ja analüüsivõimekusega ning pakkudes rohkem kui 700 töötaja oskusteavet, et tuvastada ja jälgida Euroopa Liidu kõige ohtlikumaid kuritegelikke ja terroristlike võrgustikke.

Liikmesriigid ja Europoli partnerid kolmandates riikides on Europoli peakorterisse lähetanud ligikaudu 150 kontaktametnikku. Kontaktametnikud tagavad isiklikel kontaktidel ja vastastikusel usaldusel põhineva kiire ja tõhusa koostöö. Nad teevad Europoli töötajatega aktiivselt koostööd, toetavad Europoli töötajate tehtud analüüse ja aitavad kaasa strateegilise ja operatiivteabe vahetamisele.

Kontaktametnikud osalevad operatiivkoosolekutel ja koordineerivad/korraldavad kontrollialuseid saadetisi ja piiriülest jälgimist ööpäevaringse valvesüsteemi toel. Europoli kontaktametnikel on nõuandev roll ning ühiste uurimisrühmade loomisel teevad nad koostööd oma riiklike ekspertidega.

Koostöö hõlbustamise nimel on Europol alates 2010. aastast rahastanud liikmesriikide ja kolmandate riikide pädevate asutuste ekspertide lähetuskulusid, et nad saaksid osaleda operatiivkoosolekutel, mille üks võimalikest arutelupunktidest võib olla ka ühise uurimisrühma loomise vajalikkus rahvusvahelise juhtumi puhul.

2.2. Õiguslik alus - Europoli osalemine ühistes uurimisrühmades

Europoli töötajad võivad ühistes uurimisrühmades osaleda tugirollis. Europoli töötajad võivad osaleda kõigis ühise uurimisrühma tegevustes ja vahetada teavet uurimisrühma kõigi liikmetega vastavalt piirangutele, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusnormidega, kus ühine uurimisrühm tegutseb. Europoli töötajad ei osale sunnimeetmete võtmisel.

2.3. Europoli tegevustoetus ühistele uurimisrühmadele

Europol ei anna lisaväärtust ühise uurimisrühma toetamisel üksnes selle ettevalmistusfaasis, sellest on abi ühise uurimisrühma kõigis tööfaasides.

- *Loomisfaas*

Europoli vahendid on eriti sobivad juhtumi hindamiseks, sest võimaliku ühise uurimisrühma juhtumi puhul kättesaadavaid luureandmeid ja teavet võib võrrelda Europoli andmebaasides olevate andmetega, aidates tuvastada rohkem seoseid ning võimaldades Europoli analüütikutel kujundada juhtumi kohta tervikliku pildi, mitte hinnata seda üksnes ühe riigiga piirduvast vaatenurgast.

Europolil on seega suurepärane võimalus:

- pakkuda rahvusvahelist nägemust (teabe vahetamise ja selle analüüsi kaudu)
- tuvastada asjakohane toetusvajadus (parandada luureandmete ülevaadet tänu oma oskusteadmistele ja teadmistele)
- anda oma panus ühise uurimisrühma kokkuleppe ja töökorralduse koostamisse, koostada tegevuskava ja/või aidata kaasa arutelule, kuidas uurimist taktikaliselt või tehniliselt jätkata

- *Tegevusfaas*

Europolil, kasutades erinevaid andmete kogumise ja töötlemise süsteeme ning koondades enda juurde liikmesriikide ja kolmandate riikide ning organisatsioonide, kellega Europol on sõlminud koostöölepingu, kontaktametnikud, on võimalus pakkuda järgmist:

- kiire juurdepääs asjakohasele teabele, mis on kättesaadav muudes riikides kui nendes, kus ühine uurimisrühm tegutseb
- hõlbustada teabevahetust osalejate / seotud osaliste vahel selleks ette nähtud turvalise teabevahetusvõrgu (SIENA) kaudu
- logistiline, analüütiline ja kohtuekspertiisialane tugi

Europol saab tegevusfaasi ajal abistada igasugustes ühise uurimisrühma toimimisega seotud praktilistes ja koordineerimist puudutavates küsimustes ja rühma sees toimuva teabevahetusega.

Selles faasis pakub Europol sageli oma peakorteris asuva turvalise operatiivkeskuse kasutamist, mis võimaldab reaajas kõigi osaliste vahel kiirelt koordineerida, pakkudes samas otsest toetust kohapeal, andes ühise uurimisrühma käsutusse mitmeid tehnilisi vahendeid.

Taotluse esitamise korral lähetab Europol liikmesriikides ja kolmandates riikides toimuvate uurimiste ja operatsioonide toetamiseks kohale analüütikud ja spetsialistid, sealhulgas antakse kaugjuurdepääs Europoli turvalisele võrgule väljaspool organisatsiooni hooneid (mobiilne büroo, kohtuekspertiisi vahendid jne).

Kõige levinumad Europol väljastatud analüütilised aruanded on järgmised: ristkontrolli aruanded, operatiivanalüüsi aruanded ja tehnilise analüüsi aruanded.

- *Ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamine ja järelmeetmed*

Europol pakub rahvusvahelise uurimise või ühise uurimisrühma töö lõpetamisel oma abivahendeid, aidates hindamisega, jagades parimaid tavasid ning koostades tulevase juhtumeid silmas pidades saadud kogemuste kokkuvõtte.

Seotud liikmesriikide tegevusi saab jällegi rahastada operatiivkoosoleku käigus, eelkõige selleks et toetada ühise uurimisrühma töö tulemusel algatatud uusi uurimisi.

3. OLAF

3.1. Ülesanded ja volitused

Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) ülesanded on kolme laadi:

- OLAF kaitseb Euroopa Liidu finantshuve, uurides pettuse, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse juhtumeid;
- tuvastab ja uurib tõsiseid juhtumeid, kui ELi institutsioonide ja organite, asutuste liikmed ja töötajad ei ole täitnud oma tööülesandeid, mis võib viia distsiplinaar- või kriminaalmenetluseni ja
- toetab ELi institutsioone, organeid ja asutusi, eelkõige Euroopa Komisjoni, pettustevastaste õigusaktide ja poliitikate väljatöötamisel ja rakendamisel.

OLAFil on eelarve- ja haldusautonoomia, et selle tegevus saaks olla sõltumatu.

OLAF saab järjest rohkem erinevatest allikatest pärit teavet võimalike pettuste ja õigusnormide rikkumiste kohta. Suurem osa teabest saadakse kontrollide käigus, mille teostajaks on ELi institutsioonides, organites ja asutustes või liikmesriikides ELi vahendite haldamise eest vastutavad isikud.

Kui esitatud süüdistus on OLAFi kätte jõudnud, hinnatakse kõigepealt, kas see kuulub OLAFi pädevusse ja vastab uurimise algatamise tingimustele.

OLAF võib pettuse uurimise algatada ühe järgmise kategooria puhul:

Sisejuurdlused: sisejuurdlused on ELi institutsioonides ja organites toimuvad haldusjuurdlused, mille eesmärk on avastada pettusi, korruptsiooni ja muud Euroopa ühenduste finantshuve kahjustavat ebaseadusliku tegevust; nende hulgas ametikohustuste täitmisega seotud raskeid juhtumeid.

Välisjuurdlused: välisjuurdlused on väljaspool ELi institutsioone ja organeid toimuvad haldusjuurdlused, mille eesmärk on avastada pettusi või füüsiliste ja juriidiliste isikute poolt toime pandud õigusnormide rikkumisi.

Koordineerimismenetlused: OLAF panustab riigi ametiasutuste või teiste ühenduse talituste korraldatud uurimistesse, aidates kaasa teabe ja kontaktide kogumisele ja vahetamisele.

3.2. OLAFi ühistes uurimisrühmades osalemise õiguslik alus

OLAF võib osaleda tugirollis sellistes ühistes uurimisrühmades, mis on loodud OLAFi pädevusse kuuluva kuriteoliigi lahendamiseks. OLAFi töötajad võivad osaleda kõigis ühise uurimisrühma tegevustes ja vahetada teavet uurimisrühma kõigi liikmetega vastavalt piirangutele, mis on ette nähtud OLAFit käsitlevate õigusaktidega²².

OLAFi osalemine ühises uurimisrühmas määratakse kindlaks kokkuleppes, mis allkirjastatakse OLAFi peadirektori ja ühises uurimisrühmas osaleva liikmesriigi pädeva asutuse vahel. Kokkulepe allkirjastatakse ühise uurimisrühma kokkuleppe lisana.

Ühises uurimisrühmas osalevad OLAFi töötajad võivad rühma liikmeid abistada tõendite kogumisel ja pakkuda neile oma oskusteadmisi kooskõlas OLAFit käsitlevate õigusaktidega ning võttes arvesse selle liikmesriigi siseriiklikku õigust, kus rühm tegutseb.

OLAF võib pakkuda abi ja oskusteadmisi, mida on vaja ühise uurimisrühma juhi/juhtide poolt kindlaks määratud eesmärkide saavutamiseks. Selleks võib olla muu hulgas halduse, dokumentide ja logistikaga seotud tugi, strateegiline, tehniline ja kohtuekspertiisi alane tugi ning taktika ja operatiivtegevuse alaste eriteadmiste ja nõuannete jagamine, kui rühma juht/juhid seda vajavad.

OLAFi töötajad sunnimeetmeid ei võta. Osalev OLAFi töötaja võib siiski rühma juhi/juhtide juhendamisel viibida ühise uurimisrühma operatiivtegevuste juures, et anda kohapeal nõu ja abi rühma liikmetele, kes võtavad sunnimeetmeid, tingimusel, et rühma tegevuskoha liikmesriigis ei ole riiklikul tasandil selleks õiguslikke takistusi.

---

²² Asutatud komisjoni 28. aprilli 1999. aasta otsusega 1999/352/EÜ (ESTÜ), millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), mida viimati on muudetud komisjoni 25. märtsi 2015. aasta otsusega (EL) 2015/512, ja volitused saanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määruse (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi, ja nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (edaspidi viidatud kui „OLAFit käsitlevad õigusaktid“).

Liikmesriik, kus viiakse läbi uurimistoiminguid, vastutab ülesannete täitmiseks vajalike tehniliste seadmetega (büroosisustus, sideseadmed jne) varustamise eest ning kannab tekkivad kulud. Vastavad liikmesriigid tagavad kasutamiseks ka (krüpteeritud) andmevahetuseks vajalikud büroos kasutatavad side- ja muud tehnilised seadmed. Nende kulude eest tasuvad liikmesriigid.

OLAF katab need kulud, mis tekivad OLAFi töötajate osalemisel ühise uurimisrühma töös.

3.3. OLAFi toetus ühistele uurimisrühmadele

- *Tegevusfaas*

OLAFi töötajad võivad ühises uurimisrühmas osaleda tugiroolis OLAFi haldusjuurdluste raamistikus, milleks võivad olla:

Sisejuurdlusted

OLAF korraldab haldusjuurdluste institutsioonides, organites, ametites ja asutustes vastavalt OLAFi määruses (EL, Euratom) nr 883/2013 ning asjaomaste ELi institutsioonide, organite, ametite ja asutuste otsustes ette nähtud tingimustele. OLAFi töötajatel on õigus teha ruumide inspekteerimisi ja neil on juurdepääs mistahes asjakohasele teabele, sealhulgas institutsioonide, organite, ametite või asutuste andmebaasides sisalduvale teabele. Lisaks võib amet teha koopiaid kõigist asjakohastest dokumentidest ning võib teha digitaalset kohtuekspertsiisi.

Välisjuurdlusted

Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmise nimel kasutab OLAF määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013 ja määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96 antud volitusi teha kohapealset kontrolli ja inspekteerimist liikmesriikides ning kooskõlas kehtivate koostöö- ja vastastikuse abi kokkulepetega ning mis tahes muude õigusaktidega kolmandates riikides ja rahvusvaheliste organisatsioonide ruumides. Kooskõlas määrusega 2185/96 tagavad asjaomased liikmesriigid, et OLAFi töötajatel on pädevate asutustega samadel tingimustel ja kooskõlas siseriikliku õigusega juurdepääs kogu juurdluste juhtumiga seotud teabele ja dokumentidele, mida on vaja tõhusaks ja tulemuslikuks kohapealseks kontrolliks ja inspekteerimiseks. OLAFi töötajad võivad viia läbi juurdlusmissioone kolmandates riikides, kui tõendid, mida on vaja pettuse, korrupsiooni või muu ebaseadusliku tegevuse tõestamiseks, ei ole liikmesriikides kättesaadavad. Missioon kolmandates riikides tuleks läbi viia asjaomase kolmanda riigi pädevate asutuste nõusolekul ja koostööl ning see võib olla seotud pettuse, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevusega järgmistes valdkondades:

toll

traditsioonilised omavahendid

ELi vahendite kasutamine

ELi vahendite kasutamine rahvusvaheliste organisatsioonide ja finantsasutuste kaudu või ELi institutsiooni, organi või asutuse hallatavad vahendid

OLAF, koordineerides ELi tasandil pettuste vastast võitlust, teeb tihedat koostööd oma partneritega, sealhulgas politsei-, tolli- ja õigusasutustega, nii Euroopa Liidus kui ka väljaspool selle piire, et tagada kiire teabevahetus ja viivitamatud järelmeetmed, kasutades selleks pettusevastaste koordineerimistalituste võrgustikku.

Lisaks võib OLAF pakkuda oskusteadmisi seoses uurimise all oleva teema ning liikmesriikides kohaldatavate õigusnormidega.

- *Ühise uurimisrühma tegevuse lõpetamine ja järelmeetmed*

Kui kõik uurimistoimingud on lõpetatud, koostatakse lõpparuanne, mis peaks sisaldama kõiki uurimise ja koordineerimismenetluse käigus tehtud leide ja järeldusi. Lõpparuandes sätestatakse ka võetud meetmed menetluslike tagatiste (sealhulgas andmekaitse) ja asjaomaste isikute õiguste austamise tagamiseks ning sellesse pannakse kirja kõik märkused, mida asjaomane isik on temaga seotud faktide kohta teinud.

Aruandele lisatakse peadirektori soovitusel võimalike meetmete võtmise kohta. Kui see on asjakohane, märgitakse nendes soovitustes mis tahes distsiplinaar-, haldus-, finants- ja/või kohtulikud meetmed, mida asjakohane ELi institutsioon, organ, amet või asutus ning asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused võtavad, ning eelkõige esitatakse sissenõutavate summade hinnanguline suurus ja tuvastatud asjaolude esialgne õiguslik klassifikatsioon.

Aruannete ja soovitude koostamisel võtavad OLAFi uurijad arvesse asjaomase liikmesriigi õigust. Sel viisil koostatud aruandeid tunnustatakse riigi haldusametnike koostatud menetluskokkuvõttega samal viisil ja samadel tingimustel ning neid on lubatud kasutada tõendina selle liikmesriigi haldus- või kohtumenetluses, kus nende kasutamine on vajalik. Nende kohta kehtivad samad tõendite hindamise eeskirjad kui riigi haldusametnike koostatud menetluskokkuvõtete kohta ja neil on viimati nimetatutega samaväärne tõendusjõud.

III lisa - Ühise uurimisrühma näidiskokkulepe (ELT C 18, 19.1.2017, lk 1-9)

Vastavalt

[Palun viidake siin kohaldatavale õiguslikule alusele, mille võib (muu hulgas) valida allpool loetletud dokumentide hulgast:

- 29. mail 2000. aastal vastu võetud Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist vastastikust õigusabi kriminaalasjades käsitleva konventsiooni artiklile 13¹;
- nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsusele ühiste uurimisrühmade kohta²;
- Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise 29. detsembri 2003. aasta kokkuleppe (mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise 29. mai 2000. aasta konventsiooni vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades ja selle 2001. aasta protokolliga teatavate sätete kohaldamist) artiklile 1³;
- Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelise vastastikuse õigusabi osutamise lepingu artiklile 5⁴;
- 20. aprilli 1959. aasta kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni teise lisaprotokolliga artiklile 20⁵;
- narkootiliste ja psühhotropsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (1988) artikli 9 lõike 1 punktide c⁶;
- rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (2000) artiklile 19⁷;
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastase konventsiooni (2003) artiklile 49⁸;
- Kagu-Euroopa politseikoostöö konventsiooni (2006) artiklile 27⁹.]

---

1 EÜT C 197, 12.7.2000, lk 3.

2 EÜT L 162, 20.6.2002, lk 1.

3 ELT L 26, 29.1.2004, lk 3.

4 ELT L 181, 19.7.2003, lk 34.

5 Euroopa lepingute seeria nr 182.

6 ÜRO lepingud, 1582. kd, lk 95.

7 ÜRO lepingud, 2225. kd, lk 209, dok A/RES/55/25.

8 ÜRO lepingud, 2349. kd, lk 41; dok A/58/422.

9 Registreeritud ÜRO sekretariaadis: Albaania, 3. juuni 2009, nr 46240.

1. Kokkuleppe osalised

Ühise uurimisrühma loomiseks on sõlminud kokkuleppe järgmised osalised:

1. [Kokkuleppeosalise riigi esimese pädeva ameti/asutuse nimi]

ja

2. [Kokkuleppeosalise riigi teise pädeva ameti/asutuse nimi]

Käesoleva kokkuleppe osalised võivad ühisel nõusolekul otsustada teha teiste riikide ametitele/asutustele ettepaneku saada käesoleva kokkuleppe osalisteks.

2. Ühise uurimisrühma eesmärk

Käesolevas kokkuleppes käsitletakse ühise uurimisrühma loomist järgmisel eesmärgil:

[Palun esitage ühise uurimisrühma konkreetse eesmärgi kirjeldus.

Kirjeldus peaks sisaldama osalevates riikides uuritava kuriteo (kuritegude) asjaolusid (kuupäev, koht ja olemus) ning vajaduse korral viidet käimasolevatele siseriiklikele menetlustele. Viiteid juhtumitega seotud isikuandmetele tuleb esitada minimaalselt.

Käesolevas punktis tuleks samuti lühidalt kirjeldada ühise uurimisrühma eesmärke (sealhulgas nt tõendite kogumine, kahtlustatavate kooskõlastatud vahistamine, vara külmutamine ...). Sellega seoses peaksid osalised ühise uurimisrühma ühe eesmärgina kaaluma finantsuurimise algatamist ja lõpuleviimist¹⁰.]

---

¹⁰ Osalised peaksid sellega seoses viitama dokumendile „Nõukogu järeldused ja tegevuskava – edasised sammud seoses finantsuurimisega“ (nõukogu dokument 10125/16 + COR1).

3. Käesoleva kokkuleppega hõlmatav ajavahemik

Osalised lepivad kokku, et ühine uurimisrühm tegutseb **[palun märkige konkreetne kestus]** alates käesoleva kokkuleppe jõustumisest.

Käesolev kokkulepe jõustub kuupäeval, mil viimane ühise uurimisrühma osaline on sellele alla kirjutanud. Kõnealust ajavahemikku võib vastastikusel kokkuleppel pikendada.

4. Riigid, kus ühine uurimisrühm tegutseb

Ühine uurimisrühm tegutseb käesoleva kokkuleppe osalisriikides.

Rühm viib oma tegevust läbi kooskõlas nende riikide seadustega, kus ta parasjagu tegutseb.

5. Ühise uurimisrühma juht (juhid)

Rühma juhtideks on kriminaaluurimistes osalevate pädevate asutuste esindajad sellest liikmesriigist, kus rühm parasjagu tegutseb, ning nende juhtimisel täidavad ühise uurimisrühma liikmed oma ülesandeid.

Osalised on määranud ühise uurimisrühma juhtideks järgmised isikud:

Nimi	Ametikoht/Ametiaste	Amet/Asutus	Riik

Kui mõni eespool nimetatud isikutest ei saa oma ülesandeid täita, määratakse talle viivitamata asendaja. Kõigile asjaomastele osalistele saadetakse sellise asendamise kohta kirjalik teade, mis lisatakse käesolevale kokkuleppele.

6. Ühise uurimisrühma liikmed

Lisaks punktis 5 osutatud isikutele esitavad osalised ühise uurimisrühma liikmete nimekirja käesoleva kokkuleppe spetsiaalses lisas¹¹.

Kui mõnel ühise uurimisrühma liikmel ei ole võimalik oma ülesandeid täita, määratakse talle viivitamata asendaja ühise uurimisrühma pädeva juhi saadetava kirjaliku teatisega.

7. Ühises uurimisrühmas osalejad

Ühise uurimisrühma osalised nõustuvad kaasama **[Lisada nt Eurojust, Europol, OLAF...]** ühises uurimisrühmas osalema. **[Lisada nimi]** osalemisega seotud erikorda käsitletakse käesoleva kokkuleppe asjakohases lisas.

¹¹ Vajaduse korral võivad ühisesse uurimisrühma kuuluda riiklikud vara sissenõudmise eksperdid.

8. Teabe ja tõendite kogumine

Ühiste uurimisrühmade juhid võivad kokku leppida ühise uurimisrühma poolt teabe ja tõendite kogumisega seotud erimenetlustes nendes riikides, kus uurimisrühm tegutseb.

Osalisel teevad ühise uurimisrühma juhtidele ülesandeks anda nõu tõendite kogumise asjus.

9. Juurdepääs teabele ja tõenditele

Ühiste uurimisrühmade juhid määravad kindlaks protsessid ja menetlused, mida tuleb järgida igas liikmesriigis ühise uurimisrühma poolt kogutud teabe ja tõendite vahetamisega nende vahel.

[Lisaks võivad osalised kokku leppida klausli lisamises, mis käsitleb konkreetsemaid eeskirju teabele ja tõenditele juurdepääsu ning nende käitlemise ja kasutamise kohta. Selline klausel võib eelkõige olla vajalik juhul, kui ühise uurimisrühma tegevus ei põhine ELi konventsioonil ega raamotsusel (mis juba sisaldavad sellekohaseid erisätteid – vt konventsiooni artikli 13 lõige 10).]

10. Enne ühise uurimisrühma loomist kogutud teabe ja tõendite vahetamine

Teavet ja tõendeid, mis on käesoleva kokkuleppe jõustumise ajal juba olemas ja mis on seotud käesolevas kokkuleppes kirjeldatud uurimisega, võib osaliste vahel vahetada käesoleva kokkuleppe raames.

11. Ühise uurimisrühma tegevuses mitteosalevatelt riikidelt kogutud teabe ja tõendite vahetamine

Kui peaks tekkima vajadus esitada vastastikuse õigusabi taotlus riigile, kes ei osale ühise uurimisrühma tegevuses, püüab taotluse esitanud riik saavutada taotluse saanud riigilt nõusoleku jagada taotluse täitmise tulemusel saadud teavet ja tõendeid teis(t)e ühise uurimisrühma osalis(t)ega.

12. Lähetatud liikmetega seotud eritingimused

[Vajaduse korral võivad osalised selle klausliga kokku leppida eritingimustes, mille kohaselt võivad lähetatud liikmed:

- viia läbi uurimistoiminguid – sealhulgas eelkõige võtta sunnimeetmeid – tegevuskohaks olevas riigis (vajaduse korral võib siin viidata siseriiklikele õigusaktidele või need võib lisada käesolevale kokkuleppele)*
- taotleda meetmete võtmist lähetuse riigis*
- jagada rühma kogutud teavet*
- kaasas kanda/kasutada relvi]*

13. Kokkuleppe muutmine

Käesolevat kokkulepet võib muuta kokkuleppeosaliste vastastikusel nõusolekul. Kui käesolevas kokkuleppes ei ole sätestatud teisiti, võib vajalikke muudatusi teha osaliste vahel kokku lepitud mis tahes kirjalikus vormis¹².

14. Konsulterimine ja koordineerimine

Osalised tagavad, et nad konsulterivad üksteisega alati, kui see on vajalik rühma tegevuse koordineerimiseks, sealhulgas (kuid mitte üksnes) seoses järgmisega:

- saavutatud edusammude ja rühma tegevuse hindamine
- uurijate sekkumise aeg ja meetod
- parim viis võimalike kohtumenetluste läbiviimiseks, asjaomase kohtumõistmiskoha üle otsustamine ning konfiskeerimine.

15. Suhtlus meediaga

Kui see on ette nähtud, lepivad kokkuleppeosalised kokku meediaga suhtlemise aja ja sisu osas ning osalejad järgivad seda kokkulepet.

16. Hindamine

Osalised võivad kaaluda ühise uurimisrühma tegevuse, parimate tavade kasutamise ja saadud kogemuste hindamist. Hindamise läbiviimiseks võib korraldada spetsiaalse kohtumise.

[Sellega seoses võivad osalised viidata ELi *ühiste uurimisrühmade* ekspertide võrgustiku poolt välja töötatud konkreetsele ühise uurimisrühma hindamisvormile. *Hindamiskohtumise toetamiseks võib taotleda ELi rahastamist.*]

17. Eritingimused

[*Palun lisada, kui on asjakohane. Järgnevad alapunktid on mõeldud võimalike eraldi kirjeldatavate valdkondade esiletõstmiseks.*]

17.1. Avalikustamise eeskirjad

[*Osalised võivad soovida siin selgitada kostja advokaadi teavitamist käsitlevaid kohaldatavaid siseriiklikke õigusnorme ja/või lisada nende koopia või kokkuvõte.*]

---

¹² Näiteid sõnastuse kohta on toodud liidetes 2 ja 3.

17.2. Varade haldamise/vara sissenõudmise kord

17.3. Vastutus

[Osalised võivad soovida seda küsimust reguleerida, eelkõige juhul, kui ühise uurimisrühma tegevus ei põhine ELi konventsioonil ega raamotsusel (mis juba sisaldavad sellekohaseid erisätteid – vt konventsiooni artikkelid 15 ja 16).]

18. Organisatsiooniline korraldus

[Palun lisada, kui on asjakohane. Järgnevad alapunktid on mõeldud võimalike eraldi kirjeldatavate valdkondade esiletõstmiseks.]

18.1. Vahendid (tööruumid, sõidukid, muud tehnilised seadmed)

18.2. Kulud/kulutused/kindlustus

18.3. Rahaline toetus ühistele uurimisrühmadele

[Selle klausliga võivad osalised kokku leppida rühma liikmete rolli ja vastutust käsitlevas konkreetsetes erikorras seoses taotluste esitamise ja ELi rahalise toetuse saamiseks.]

18.4. Suhtluskeel

[Allkirjastamise koht], [kuupäev]

[Kõigi osaliste allkirjad]

I liide

ÜHISE UURIMISRÜHMA LOOMISE NÄIDISKOKKULEPPE JUURDE

Ühises uurimisrühmas osalejad

Kokkulepe Europoli/Eurojusti/komisjoni (OLAF), aluslepingute raames vastu võetud sätete alusel pädevate asutuste ja muude rahvusvaheliste asutustega.

1. Ühises uurimisrühmas osalejad

Ühises uurimisrühmas osalevad järgmised isikud:

Nimi	Ametikoht/Ametiaste	Organisatsioon

[Liikmesriigi nimi] on otsustanud, et tema Eurojusti liige osaleb ühises uurimisrühmas Eurojusti nimel / pädeva riikliku asutuse esindajana¹.

Kui mõni eespool nimetatud isikutest ei saa oma ülesandeid täita, määratakse talle asendaja. Kõigile asjaomastele osalistele saadetakse sellise asendamise kohta kirjalik teade, mis lisatakse käesolevale kokkuleppele.

2. Eritingimused

Eespool nimetatud isikute osalemine toimub järgmistel tingimustel ja üksnes järgmistel eesmärkidel:

2.1. *Esimene kokkuleppes osaleja*

- 2.1.1. Osalemise eesmärk
- 2.1.2. Antud õigused (kui on)
- 2.1.3. Sätted kulude kohta
- 2.1.4. Osalemise eesmärk ja ulatus

¹ Vastavalt vajadusele läbi kriipsutada.

2.2. *Teine kokkuleppes osaleja (kui see on kohaldatav)*

2.2.1. ...

3. Europoli töötajate osalemise tingimused

3.1. Ühises uurimisrühmas osalevad Europoli töötajad abistavad kõiki rühma liikmeid ning osutavad ühiseks uurimistegevuseks kõiki Europoli tugiteenuseid vastavalt Europoli määruse sätetele ja kooskõlas nende sätetega. Nad ei kohalda sunnimeetmeid. Osalev Europoli töötaja võib siiski vastava korralduse saamisel ja rühma juhi/juhtide juhendamisel viibida ühise uurimisrühma operatiivtegevuste juures, et anda kohapeal nõu ja abi rühma liikmetele, kes võtavad sunnimeetmeid, tingimusel, et rühma tegevuskohas ei ole riiklikul tasandil selleks õiguslikke takistusi.

3.2. Euroopa Liidu privileege ja immunitete käsitleva protokoll artikli 11 punkti a Europoli töötajate suhtes ühises uurimisrühmas osalemise ajal ei kohaldata². Ühise uurimisrühma tegevuste läbiviimise ajal kohaldatakse Europoli töötajate suhtes nende vastu või nende poolt toimepandud õigusrikkumistega seoses selle liikmesriigi siseriiklikku õigust, mis on kohaldatav samaväärseid ülesandeid täitvate isikute suhtes.

3.3. Europoli töötajad võivad võtta otse ühendust ühise uurimisrühma liikmetega ja anda ühise uurimisrühma kõikidele liikmetele kogu vajaliku teabe kooskõlas Europoli määrusega.

---

² Protokoll Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta (konsolideeritud versioon), ([ELT C 326, 26.10.2012, lk 266](#)).

II liide

ÜHISE UURIMISRÜHMA LOOMISE NÄIDISKOKKULEPPE JUURDE

Ühise uurimisrühma tegevusaja pikendamist käsitlev kokkulepe

Osalised on leppinud kokku pikendada **[kuupäev] [allakirjutamise koht]** sõlmitud kokkuleppe (mille koopia on lisatud) kohaselt loodud ühise uurimisrühma tegevusaega.

Kokkuleppe osalised leiavad, et ühise uurimisrühma tegevusaega tuleks pikendada kauemaks, kui esialgu kokku lepitud **[lisada tegevusaja lõppemise kuupäev]**, sest punktis **[lisada ühise uurimisrühma eesmärgi käsitleva punkti number]** nimetatud eesmärki ei ole veel saavutatud.

Kõik osalised on hoolikalt analüüsinud ühise uurimisrühma tegevusaja pikendamist nõudvaid asjaolusid. Ühise uurimisrühma tegevusaja pikendamist peetakse hädavajalikuks, et saavutada eesmärk, milleks ühine uurimisrühm loodi.

Seetõttu jätkab ühine uurimisrühm oma tegevust veel **[palun märkige konkreetne kestus]** alates käesoleva kokkuleppe jõustumisest. Kokkuleppe osalised võivad vastastikusel kokkuleppel eespool nimetatud ajavahemikku veelgi pikendada.

Kuupäev/allkiri

III liide

ÜHISE UURIMISRÜHMA LOOMISE NÄIDISKOKKULEPPE JUURDE

Osalised on leppinud kokku muuta ühise uurimisrühma loomist käsitlevat [*kuupäev*] [*allakirjutamise koht*] sõlmitud kirjalikku kokkulepet, mille koopia on lisatud.

Allakirjutanud on kokku leppinud, et järgmisi punkte tuleks muuta järgmiselt:

1. (Muudatus ...)
2. (Muudatus ...)

Kõik osalised on hoolikalt analüüsinud ühise uurimisrühma loomist käsitleva kokkuleppe muutmist nõudvaid asjaolusid. Ühise uurimisrühma loomist käsitlevas kokkuleppes tehtavat muudatust (tehtavaid muudatusi) peetakse hädavajalikuks, et saavutada eesmärk, milleks ühine uurimisrühm loodi.

Kuupäev/allkiri

IV lisa - Operatiivtegevuse planeerimise ja koordineerimise kontrollnimekiri

1. Üldised küsimused

Et ühised uurimisrühmad saaksid tõhusalt tegutseda, võiksid ühise uurimisrühma partnerid leppida kokku (kui seda ei ole juba lisatud ühise uurimisrühma kokkuleppesse endasse) muu hulgas järgmiste küsimustega seotud praktilise korra:

uurimise eesmärgid (nii lühiajalised kui ka keskmise tähtajaga);

teabe- ja tõendite vahetus: teabe vahetamise kanalid ja selle sagedus, nt SIENA kasutamine Europoli kaudu isikuandmete või tundliku teabe turvaliseks edastamiseks või turvalise e-posti kasutamine Eurojusti seadmete abil;

uurimistoimingute koordineerimine: operatiivülevaadete sagedus ja viis (silmast silma või videolingi kaudu);

lähetatud liikmete roll: lähetuse ajastus ja kestus; võimalikud ülesanded tegevuskohaks olevas riigis;

haldus ja logistika: töökeel, töövahendid (büroosisustus, sõidukid, IT-seadmed jne), ressursid, töötajad;

avaldamise ja lubatavuse nõuded: ühise uurimisrühma tegevust mõjutada võivate vastavate siseriiklike õigusnormide täpsustamine ja erinõuete kindlakstegemine;

rahaline toetus: rahastamis- ja hüvitustaotluste esitamisega seotud ülesanded ja vastutus;

süüdistuse esitamise strateegiad: jurisdiktsiooniga seotud kokkulepped, sealhulgas võimalik menetluse üleviimine.

2. Konkreetsete kuritegudega seotud küsimused

Ühise uurimisrühma osapooled võiksid järgmiste kuritegude puhul kaaluda täiendavaid kokkuleppeid:

inimkaubandus: ohvrite abistamist käsitlevad erikokkulepped;

ebaseaduslik uimastikaubandus: proovide käitlemine ja nende täiendav kohtuekspertiis, sealhulgas kulude hüvitamine;

euro võltsimine: koostöö Euroopa Keskpangaga ja/või riikide keskpankadega; samuti Europoli raha võltsimise vastase rühmaga;

rahapesu ja vara tagasivõtmine: kolmandate riikidega tehtava koostöö koordineerimine; erikokkulepped kuritegude rahalise mõõtmise uurimisega tegelemiseks, kokkulepped seoses varade arestimise, konfiskeerimise, haldamise ja jagamisega ühise uurimisrühma partnerite vahel (ja kui vaja, siis riikidega, kes ei osale ühises uurimisrühmas), sealhulgas vajadus kiireloomuliste meetmete võtmiseks, et takistada varade kaotsiminekut, olemasolevate võrgustike kasutamine (CARIN ja teised piirkondlikud vara tagasivõtmise võrgustikud);

võltsimine: erasektori osalemise tingimused; finantsuurimiste algatamine ja koordineerimine;

varavastane kuritegevus: konfiskeeritud esemete ladustamine, sealhulgas ladustamiskulude jagamine;

küberkuritegevus: erasektori osalemise tingimused; kolmandate riikide osalemine;

kui on vaja eri liiki kuritegude konkreetseid aspekte täpsustada, võib pöörduda Europoli ekspertide ja analüütikute ja Eurojusti riiklike büroode poole ning lahenduse võib leida operatiiv-/koordineerimiskoosolekute käigus (vt eespool II lisa).